

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
korraldus
algtekst-terviktekst
21.05.2025
RT III, 23.05.2025, 2

Hoonestusloa andmine

Vastu võetud 21.05.2025 nr 95

Korraldus kehtestatakse 14.03.–30.06.2015 kehtinud veeseaduse redaktsiooni § 22⁹ ja § 22¹¹ lõike 1 alusel ning kooskõlas ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 25 lõikega 1.

Asjaolud ja menetluse käik

1. Saare Wind Energy OÜ (registrikood 12747106, asukoht Saare maakond, Saaremaa vald, Kuressaare linn, Tallinna tn 1, 93819; edaspidi ka *SWE*) esitas 7. aprillil 2015. a Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (edaspidi *MKM*) hoonestusloa taotluse koos ekspertarvamusega avaliku veekogu koormamiseks meretuulepargiga Saaremaa läänerrannikul alal, mis on Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a korraldusega nr 146 kehtestatud Eesti mereala planeeringus (edaspidi *Eesti mereala planeering*) määratud tuuleenergeetika arendamiseks sobivaks. Meretuulepargi rajamise eesmärk on taastuvatest energiaallikatest keskkonnahoidlikul viisil elektrienergia tootmine ja selle suunamine üldisesse elektrisüsteemi. Hoonestusluba taotletakse 50 aastaks.

2. Tulenevalt [ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse 01.07.–31.08.2015 redaktsiooni](#) § 25 lõike 1 esimesest lausest menetletakse enne 1. juulit 2015. a esitatud hoonestusloa taotlus lõpuni taotluse esitamise ajal kehtinud õigusaktide kohaselt. [Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse 01.09.2015–15.06.2016 redaktsiooni](#) § 25 lõike 2 alusel andis MKM 30. septembril 2015. a hoonestusloa taotluse menetlemise üle Tehnilise Järelevalve Ametile (alates 01.01.2019 Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet; edaspidi *TTJA*). Hoonestusloa taotluse esitamise ajal kehtinud [veeseaduse 14.03.–30.06.2015 redaktsiooni](#) (edaspidi *VeeS²⁰¹⁵*) § 22⁷ lõike 1 kohaselt otsustab hoonestusloa menetluse algatamise Vabariigi Valitsus, välja arvatud sama paragrahvi lõikes 1¹ sätestatud juhul (kui hoonestusluba taotletakse avaliku veekogu ala koormamiseks supelranda teenindava kaldaga püsivalt ühendamata kuni 60 m² ehitisealuse pinnaga spordi- või puhkerajatisega, siis otsustab hoonestusloa menetluse algatamise majandus- ja kommunikatsiooniminister). *VeeS²⁰¹⁵* § 22⁹ lõikest 1 tulenevalt annab hoonestusloa Vabariigi Valitsus või valdkonna eest vastutav minister ning ettepaneku hoonestusloa andmiseks või andmata jätmiseks teeb menetleja. Kuivõrd hoonestusluba taotletakse avaliku veekogu koormamiseks meretuulepargiga, siis viidatud sätetest tulenevalt on hoonestusloa andjaks Vabariigi Valitsus ja menetlejaks TTJA.

3. Vabariigi Valitsus (edaspidi ka *VV*) algatas 28. mai 2020. a korraldusega nr 183 „[Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine](#)“ (edaspidi *VV korraldus nr 183*) hoonestusloa menetluse *SWE* esitatud hoonestusloa taotluse alusel. Sama korraldusega algatati avalikku veekogusse meretuulepargi rajamiseks keskkonnamõju hindamine (edaspidi *KMH*), mille käigus tuli välja selgitada tuuleelektrijaama püstitamise, käitamise ja kasutusest eemaldamisega kaasnevad mõjud, mh võimalikud piiriülesed mõjud ja analüüsida neid. Uuringud kohustati tegema viie aasta jooksul *KMH* programmi heakskiitmisest arvates.

4. Keskkonnaministeerium (alates 01.07.2023 Kliiministeerium, edaspidi *KliM*) kiitis *SWE* meretuulepargi *KMH* programmi heaks 18. oktoobril 2021. a kirjaga nr 7-12/20/2555-35.

5. *SWE* esitas 7. oktoobril 2022. a TTJA-le hoonestusloa alal ja seda ümbritseval alal tehtud uuringute tulemustest lähtuvalt taotluse hoonestusloa ala korrigeerimiseks ja laiendamiseks summaarse kogupindalaga kuni 197,5 km², s.o suurenemine maksimaalselt ca 18,6% ulatuses.

6. *VV* muutis 22. veebruari 2024. a korraldusega nr 50 „[Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ muutmine](#)“ (edaspidi *VV korraldus nr 50*) *VV* korraldust nr 183. *VV* korraldusega nr 50 määrati hoonestusloa menetlusega hõlmatud meretuulepargi rajamiseks vajaliku avaliku veekogu koormatava ala suuruseks 197,5 km² ning otsustati meretuulepargi rajamiseks vajalikul täiendaval avaliku veekogu koormataval alal keskkonnamõju hinnata *VV* korraldusega nr 183 algatatud keskkonnamõju hindamise menetluses.

7. *SWE* esitas 16. augustil 2023. a TTJA-le töö „Saare Wind Energy meretuulepargi Keskkonnamõju hindamine. Keskkonnamõju hindamise aruanne avalikustamisele. 14.08.2023“* (edaspidi *KMH aruanne*)

avaliku väljapaneku korraldamiseks. KMH läbiviijaks oli OÜ Roheplaan ning KMH juhteksperdiks Riin Kutsar (KMH litsents nr KMH0131). KMH aruanne koostati koostöös laiapõhjalise ekspertrühmaga. KMH käigus tehti vähemalt 20 uuringut ja modelleerimist ning ei tuvastatud ühegi hinnatud keskkonnaaspekti suhtes olulist negatiivset keskkonnamõju. KMH aruande järelus on, et kõige väiksema mõjuga keskkonnale oleks tuulikute puhul vaivundamentide rajamine, seda nii väiksema merepõhja kao ja häiringu kui ka setete ja heljumi leviku tõttu. KMH-s hinnati alternatiivina lisaks gravitatsioonivundamendi ja sõrestikvundamendi võimalikku kasutamist (viimane on tõenäoline pigem alajaamade puhul). KMH aruanne kirjeldab põhjalikult meretuulepargi rajamise, käituse ning demonteerimise võimalikke mõjusid.

*Kättesaadav Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti dokumendiregistris (13.05.2025): <https://jvis.tja.ee/modules/dokumendiregister/view/888787>

7.1. TTJA edastas 23. augustil 2023. a kirjaga nr 16-7/21-07967-010 KliM-ile KMH aruande kokkuvõtliku tõlke inglise keelde koos terviklike osadega, millega võiksid teoreetiliselt kaasneda piiriülesed mõjud, ning lühikokkuvõtted läti, leedu ja rootsi keelde. KliM edastas materjalid 28. augustil 2023. a kirjaga nr 7-12/23/3830-2 piiriülese keskkonnamõju hindamise raames Rootstile, Lätile ning Leedule, kes kõik esitasid oma seisukohad. Nimetatud seisukohtades ei esitatud ettepanekuid KMH aruande täiendamiseks, kuid esitati soovitusi olulisemate teemavaldkondade kohta (linnustik, kalastik, hülged, müra jms).

7.2. KMH aruande avalik väljapanek toimus 30.08.–29.09.2023 ning avalik arutelu 12. oktoobril 2023. a Kuressaares Thule Kojas. KMH aruande kohta esitasid avaliku väljapaneku vältel oma arvamuse 8 äriühingut ja vabühendust ning 75 eraisikut. Eraisikud ning vabühendused tõid vastuväidetena peamiselt välja meretuulepargi otsese mõju inimese tervisele ja heaolule. Samuti leiti, et KMH aruanne ei käsitle piisavalt visuaalse häiringu ja madalsagedusliku müra mõjusid ning meretuulepargil on oluline negatiivne mõju Saaremaa loodus- ja merekeskkonnale.

7.3. TTJA teavitas 30. augustil 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-099 asjaomaseid asutusi ja teisi menetlusosalisi KMH aruande avalikust väljapanekust ning võimalusest esitada ettepanekuid. Avaliku väljapaneku raames esitasid oma seisukohad Keskkonnaamet, KliM, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Transpordiamet, Muinsuskaitseamet ning Siseministeerium.

7.3.1. Keskkonnaamet palus 28. septembri 2023. a kirjaga nr 6-3/23/17611-3 täiendada KMH aruandes uuringute kirjeldusi, leevendusmeetmete ja järelseire peatükke, impulssmüra häiringu ja merevee kvaliteedi käsitlest, kaablitrassi alternatiivide analüüsi ning hinnangut kaablite paigaldamise kohta Riksu lahe linnualal ja Riksu ranniku loodusalal. KliM palus 29. septembri 2023. a kirjaga nr 7-12/23/3946-3 täpsemalt hinnata meresõiduohutuse asjaolusid, merekaablite randumiskoha alternatiive, kavandatava tegevuse kooskõla Saaremaa valla energia- ja kliimakavaga 2030, sealhulgas selles seatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise ja/või sidumise eesmärkidega ning eristada selgelt kohustuslikud leevendus- ja seiremeetmed ning võimalikud täiendavad meetmed. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium tegi 29. septembri 2023. a kirjaga nr 6.2-15/2122-1 ettepaneku käsitleda KMH aruandes võimalikku eralduvat soojusenergiat ja vibratsiooni ning täiendada linnustiku uuringut. Transpordiamet märkis 7. oktoobri 2023. a kirjas nr 7.2-4/23/18298-5, et KMH aruandes tuleb täpsustada meresõiduohutusega seotud riske, meretuulepargi mõju maismaal olevatele mereseireradaritele ning laevade ohutuks liiklemiseks vajaliku koridori ja puhvrite laiust ning võimalikke leevendavaid meetmeid. Muinsuskaitseamet palus 10. oktoobri 2023. a kirjaga nr 1.1-7/13-6 täpsemalt hinnata mõju veelalusele kultuuripärandile ja käsitleda selle säilimist tagava puhverala suurust tuulikute ja kaablitrassi rajamisel. Siseministeerium küsis 13. oktoobri 2023. a kirjaga nr 13-3/58-3 täiendavat informatsiooni meretuulepargi mõju kohta ESTER raadiosidele ning palus SWE-l kirjeldada, kuidas võiks maandada õnnetuste riske ja teha koostööd merepääste valdkonnas.

7.3.2. Terviseamet (14. septembri 2023. a kiri nr 9.3-4/23/5582-3), Saaremaa Vallavalitsus (25. septembri 2023. a kiri nr 8-5/4609-2) ning Politsei- ja Piirivalveamet (9. oktoobri 2023. a e-kiri) andsid teada, et ei esita oma ettepanekuid KMH aruande täiendamiseks.

7.3.3. MKM, Kaitseministeerium, Keskkonnaagentuur, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Lääneranna Vallavalitsus, Hädameeste Vallavalitsus, Saarde Vallavalitsus, Kihnu Vallavalitsus, Pärnu Linnavalitsus, Keskkonnahenduste Koda, Eesti Kalurite Liit MTÜ, Liivi Lahe Kalanduskogu MTÜ ning Saarte Kalandus MTÜ avaliku väljapaneku vältel oma arvamust ei esitanud.

7.4. SWE esitas 9. veebruaril 2024. a KliM-ile parandatud ning täiendatud KMH aruande heakskiitmiseks. KMH aruannet korrigeeriti lisaks 21. märtsil 2024. a ja 22. mail 2024. a. Täiendused tehti peamiselt merevee kvaliteedi, merepõhja elupaikade, kaablite paigaldustehnoloogia kirjelduse, allveemüra uuringu, vibratsiooni- ja soojusenergia eraldumise, infraheli ja madalsagedusliku müra, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude hindamise, alternatiivide paremusjärjestuse kirjelduse, seiremeetmete ning kohustuslike ja soovituslike leevendusmeetmete seadmise peatükkides. Tehtud ettepanekutega arvestamata jätmise kohta esitati asjaomastele asutustele, äri- ja vabühendustele ning eraisikutele vastavad selgitused, miks ei ole nendega KMH protsessis ja menetluses asjakohane arvestada. Ettepanekud, millega ei olnud võimalik KMH menetluses arvestada, olid järgmised: esitada KMH aruandes täpne seirekava ning julgeolekuohtude hindamine, lisada detailne informatsioon mereseire- ja operatiivside süsteemide kohta, arvestada ELWIND projekti kumulatiivsete mõjudega, hinnata madalsagedusliku müra mõju koduloomadele ja putukatele, kavandada Karala-Pilguse hoiuala rannale lähemal kui 30 km asuvate tuulikute kõrgused poole madalamaks, analüüsida öise valgustusega tuulepargi visuaalset häiringut ning lisada öise valgustusega illustratsioonid. Terviklik ülevaade tagasisidega arvestamise kohta on esitatud KMH aruande lisas 4.

7.4.1. KliM esitas 25. aprillil 2024. a keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 56 lõike 12 ning hoonestusloa taotluse esitamise ajal kehtinud [keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse 23.03.2014–30.06.2015 redaktsiooni](#) (edaspidi *KeHJS²⁰¹⁵*) § 29 lõike 1 punkti 2 alusel Keskkonnaametile (edaspidi *KeA*) kooskõlastamiseks KMH aruande ning selle heakskiitmise ja keskkonnanõuete määramise otsuse eelnõu (KMH otsuse eelnõu). KeA kooskõlastas 10. mail 2024. a KMH aruande ja KMH otsuse eelnõu märkustega.

7.4.2. KliM teavitas 20. mail 2024. a SWE-d sellest, et peab vajalikuks KMH aruannet täiendada KeA 10. mai 2024. a kirja alusel. SWE esitas 22. mail 2024. a KliM-ile heakskiitmiseks KMH aruande, mida korrigeeriti lähtuvalt KeA 10. mai 2024. a kirjas toodud märkustest.

7.5. KliM kiitis 10. juuni 2024. a kirjaga nr 7-12/24/781-11 heaks SWE Roheplaan OÜ töö „Saare Wind Energy meretuulepargi Keskkonnamõju hindamine. Keskkonnamõju hindamise aruanne heakskiitmisele. 22.05.2024“ ning seadis kohustuseks, et kavandatava tegevuse elluviimisel tuleb arvestada KMH aruandes esitatud keskkonnamõjuhindamist, sealhulgas peatükis 7.2 toodud leevendusmeetmeid ja peatükis 7.4.1 toodud seiremeetmeid. KliM leidis, et avalikustamise käigus esitatud seisukohti on KMH aruande koostamisel analüüsitud ning nendega on asjakohaselt arvestatud või on nendega arvestamata jätmist piisavalt põhjendatud. KliM on seisukohal, et läbi viidud KMH tulemustest nähtuvalt otsest piiriülest mõju kavandatava meretuulepargiga ei kaasne.

Kavandatav tegevus

8. Hoonestusloa taotluse kohaselt koosneb meretuulepark elektrituulikute, neist merel paiknevasse alajaama ühendatud elektri kaablist, merel paiknevast alajaamast ning elektri ülekandesüsteemist. Algselt kavandati 100 tuulikuga meretuuleparki koguvõimsusega 600 MW, üksiku avamere tuuliku võimsusega 6 MW.

9. KMH aruandest tulenevalt on lõplikuks kavandatavaks tegevuseks kuni 100 tuuliku ning kahe alajaamaga meretuulepargi võimsusega kuni 1400 MW püstitamine. Meretuuleparki rajatakse olenevalt paigutuslahendusest maksimaalselt kaks alajaama. Suurendatud kuni 1400 MW tootmisvõimsuse liitmiseks põhivõrguga väljastas Elering AS täpsustatud tehnilised tingimused 19. aprillil 2022. a kirjaga nr 2-7/2022/216-2. Eeldatavalt on üksiku avamere tuuliku võimsus orienteeruvalt 14–18 MW. Meretuulepargi aastane tootmisvõimsus on ca 6000 GWh. Tuuliku rootori diameeter on eeldatavalt 250–280 m, mis tingib tuuliku maksimaalse kõrguse kuni 310 m. Tuulikutevaheline kaugus on vähemalt 4–6 korda rootori diameetrit. Koormatava ala suurus on ca 197,5 km².

9.1. SWE meretuulepargis kasutatavat konkreetset elektrituuliku marki ning vundamenditüüpi ei ole veel valitud. Lõplik vundamendi konstruktsioon ja rakendatavus selgub alles meretuulepargi tehnilise tööprojekti koostamise käigus. Kõige tõenäolisem on tuulikute puhul vundamendi kasutamine ning alajaamade puhul sõrestikvundamendi kasutamine. Meretuuleparki rajatavates alajaamades tõstetakse tuulikutes toodetud ning veekaabelliinide süsteemi kaudu kokku kogutud elekter kõrgemale pingele (standardlahendus 66/220 kV). Meretuulepargi käitamiseks ja toodetava elektri suunamiseks elektrivõrku rajatakse ca 240 km kogupikkusega meretuulepargi sisene veekaabelliinide süsteem ning ca 25 km kogupikkusega, millest ca 8,5 km meretuulepargi hoonestusloa ala sees, ühenduskaabel põhivõrgu liitumispunkti Saaremaal paiknevas alajaamas. Merekaablid süvistatakse merepõhja setetesse või vajaduse korral maetakse kivimaterjaliga orienteeruvalt 1 m sügavusele. Ühenduskaabli ca 16,5 km pikkuse osa, mis jääb meretuulepargi hoonestusloa alast välja, jaoks vajaliku avaliku veekogu koormamine lahendatakse eraldi seisvas hoonestusloa menetluses. Meretuulepargi ehitiste detailsed parameetrid ja võimalikud tehnilised lahendused on täpsemalt kirjeldatud KMH aruandes.

Õiguslikud põhjendused

10. VeeS²⁰¹⁵ § 22⁹ lõike 1 kohaselt annab hoonestusloa Vabariigi Valitsus või valdkonna eest vastutav minister. Ettepaneku hoonestusloa andmiseks või andmata jätmiseks teeb hoonestusloa menetleja.

11. Tulenevalt VeeS²⁰¹⁵ § 22¹⁰ lõikest 1 keeldub Vabariigi Valitsus või valdkonna eest vastutav minister hoonestusloa andmisest, kui hoonestusloa taotleja ei ole täitnud hoonestusloa menetluse algatamise otsuses määratud tingimusi ega taotlenud täiendavat tähtaega nende täitmiseks (punkt 1); taotletava hoonestusloa tingimused on vastuolus mõne kehtiva hoonestusloaga (punkt 2); taotletava hoonestusloa tingimused on vastuolus kehtiva maakonnaplaneeringuga (punkt 3); taotletava hoonestusloa tingimused on vastuolus riigi julgeolekuhuvidena (punkt 4); taotletava hoonestusloa tingimused on vastuolus keskkonnakaitse nõuetega (punkt 5); hoonestusloa oluliseks osaks olev ehitise häiriks lennuliiklust, laevaliiklust laevateel või sadama akvatooriumis või veesõidukite ohutut sildumist (punkt 6); hoonestusloa taotleja ei vasta hoonestusloa omajale kehtestatud nõuetele (punkt 7). Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt võib hoonestusloa andmisest keelduda ka juhul, kui taotleja puhul esineb kahtlus, et ta võib ohustada avalikku korda, ühiskondlikku turvalisust või riigi julgeolekut.

12. Vastavalt VeeS²⁰¹⁵ § 22⁹ lõikele 2 tuleb hoonestusloa andmisel määrata hoonestusloa omaja (punkt 1); avaliku veekogu koormatava ala koordinaadid ja suurus ruutmeetrites (punkt 2); ehitise kasutamise otstarve ja töörežiim

(punkt 3); ehitise olulised tehnilised andmed (punkt 4); hoonestusloa kehtivuse tähtaeg (punkt 5) ja muud vajalikud tingimused (punkt 6).

13. Tulenevalt ehitusseadustiku (EhS) § 113²¹ lõikest 1 peab ehitise omanik avaliku veekogu koormamise korral kaldaga püsivalt ühendamata ehitisega maksma igal aastal hoonestustasu. Hoonestustasu suurus avaliku veekogu koormamise korral tuuleelektrijaamaga on EhS § 113²¹ lõike 3¹ kohaselt 1,5 protsenti järgmise kahe näitaja korrutisest: 1) tuuleelektrijaama toodetud, nii võrku antud kui ka võrguga ühendamata, elektrienergia kogus, aga mitte vähem kui 70 protsenti tuuleelektrijaama nimivõimsusest korrutatuna 4000-ga; 2) vastava aasta Nord Pooli keskmine Eesti hinnapiirkonna järgmise päeva elektrienergia börsihind.

Hoonestusloa andmise kaalutlused

14. Tulenevalt punktis 2 märgitust ja arvestades asjaolu, et hoonestusloa taotletakse avaliku veekogu koormamiseks meretuulepargiga, otsustab hoonestusloa andmise Vabariigi Valitsus hoonestusloa menetluse läbiviija Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ettepanekul.

15. SWE-le hoonestusloa andmisel tuleb kaaluda, miks ning millistel tingimustel on põhjendatud avaliku veekogu koormamine meretuulepargiga.

16. Hoonestusloa menetluse eesmärk on eelkõige Eesti mereala kui piiratud avaliku ressursi otstarbekas kasutuselevõtt. Meretuuleenergia arendamine on oluline avalik huvi ning meretuuleparkide rajamise vajadus tuleneb peamiselt Euroopa Liidu seatud kliimaeesmärkidest suurendada taastuvate energiaallikate, sh avamere tuuleenergia tootmist, energiatõhusust ja muude kestlike lahenduste kasutusele võtmist, mis aitaks vähendada süsinikuheiteid. Sellele osutab ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023 direktiiviga (EL) 2023/2413 tehtud täiendus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018 direktiivi (EL) 2018/2001, millega lisati artikkel 16f, mille kohaselt eeldatakse loamenetlustes, et taastuvenergiajaamade planeerimine, ehitamine ja käitamine, selliste jaamade võrguga ühendamine, seotud võrk ise ning salvestusvahendid vastavad ülekaalukale avalikule huvile. SWE kavandatud meretuulepargi arendus on kooskõlas Eesti riigi taastuveneergeetika eesmärkidega ning riigi ja avalikes huvides on taastuvenergia võimalikult kiire kasutusele võtmine.

16.1. Meretuuleenergia suures mahus kasutusele võtmine võimaldab oluliselt vähendada biomassi ja fossiilkütuste kasutamist energiatootmises, mistõttu panustab SWE kavandatav meretuulepark kliimamuutuste leevendamisse ja kliimaneutraalsuse saavutamisse. Samuti on 6000 GWh aastase tootmisvõimsusega meretuulepargi rajamine väga oluline riikliku energiapoliitika ja varustuskindluse tagamiseks. Kuivõrd SWE on praeguseks ainus meretuulepargi hoonestusloa menetluse lõppfaasi jõudnud arendaja, on hoonestusloa andmine otsustava tähtsusega Vabariigi Valitsuse seatud 2030. aasta taastuvenergia eesmärkide saavutamise jaoks.

16.2. Saaremaa läänerranniku lähedale rajatav meretuulepark muudab tugevamaks ka Elering AS-i Saaremaale 330 kV põhivõrgu arendust, mis tagaks suure elektrivarustuskindluse ja Saare maakonna ettevõtetele majanduslikuks edukuseks mõistliku hinna. Rajatav 330 kV põhivõrk koos 330/110 kV alajaamaga rahuldaks nii praeguse töötleva tööstuse vajaduse Saaremaal kui annaks võimalused ka uutele väga suure tarbimismahuga liitujatele ja avaks võimalused täiendavateks investeeringuteks, sh energiamahukatele sektoritele nagu vesinikutootmine.

16.3. Meretuulepargi rajamisel on lisaks mitmeid sotsiaalseid hüvesid. KMH aruande kohaselt loob meretuulepargi opereerimine ja hooldus Saaremaale ligikaudu 100 otsest ning 200–300 kaudset keskmisest kõrgemat kvalifikatsiooni nõudvat kõrgepalgalist töökohta. Lisanduvad töökohad aitavad kaasa väljarände vähendamisele ning mõjutavad positiivselt rahvastikuprotsesse. Perspektiivselt vajatakse Saaremaa läänerrannikul meretuulepargi käitamiseks ka meeskonda transportivatele laevadele (*CTV, crew transport vessel*) sadamat süvisega ca 2,5 meetrit. Uus sadam aktiveeriks Saaremaast läände jääva mereala kasutust lisaks ka väikelaevade poolt, parandades samal ajal suurel määral merepääste võime potentsiaali piirkonnas. Eeldatavalt avab meretuulepark ka Saaremaa lääneosas uusi võimalusi turismiteenuste pakkimiseks ning mõjutab positiivselt äri- ja elamusturismi valdkonda.

16.4. SWE kavandatava meretuulepargi realiseerumise korral lisandub elektriturule kuni 1400 MW võimsusega taastuvelektri tootja, kes avalikkuse taastuvelektriga varustamisele lisaks tasub Eesti riigile ka hoonestustasu. Näiteks juhul, kui eelneva aasta keskmine järgmise päeva elektri hind on 100 €/MWh, on 1400 MW võimsusega meretuulepargi käitamise järgne hoonestustasu minimaalselt 5,9 miljonit eurot aastas ja käitamise eelne (periood ehitusloast kuni käitamiseni) hoonestustasu 8820 eurot aastas. Hoonestustasu määramise otsus tuleb teha hoonestusloa andmise ajal kehtiva EhS-i redaktsiooni alusel, kuivõrd hoonestustasu määramise toiming on eraldiseisev hoonestusloa menetlusest ja sellele ei kohaldu hoonestusloa taotluse esitamise aja regulatsioon.

16.4.1. Keskkonnatasude seaduse alusel makstakse meretuulepargi poolt keskkonnahäiringu tekitamisel ka keskkonnahäiringu hüvitamise tasu. Saaremaa vallale hakkaks samade tegurite korral laekuma keskkonnatasude seaduse alusel tasuna eeldatavalt 750 000 eurot kvartalis ehk 3 miljonit eurot aastas. Saaremaa valla praeguse eelarve suuruse juures (ca 73 miljonit eurot) kasvataks see valla eelarvet ca 4% ning selle saab suunata näiteks Saaremaa valla avaliku ruumi arengusse ja elektrivõrgu varustuskindlusesse. Kompensatsioonimehhanismi rakendamist on vajalikuks peetud ka riigihalduse ministri 27. aprilli 2018. a käskkirjaga nr 1.1-4/94 kehtestatud Saare maakonnaplaneeringu 2030+ lisa 11 „Saare maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneering“.

16.5. KMH aruandes on jõutud järeldusele, et meretuulepargi rajamisel puudub negatiivne mõju sotsiaal-majanduslikele aspektidele rannikukogukondades. Ei ole ette näha, et kavandatav meretuulepark mõjutaks negatiivselt eluhoonetega hoonestatud kinnistute väärtust piirkonnas, ning kuivõrd kavandatav meretuulepark asub väljaspool rannapüügiala ning kalastiku uuringuga ei ole tuvastatud selles piirkonnas olulisi kude- või toitealasid, võib mõju kalandusele pidada neutraalseks.

16.6. Hoonestusloa andmine ei riku teiste samas piirkonnas hoonestusloa taotlejate arendajate õigusi, kuivõrd piirkonnas on piisavalt meretuulepargi rajamiseks sobivaid vabasid alasid. Teiste arendajate õiguspärase ootust ei ole riivatud, kuivõrd neil on õiguspärane ootus üksnes nende taotluse lahendamisele, aga mitte hoonestusloa andmise menetluse algatamisele nende taotletud alal.

16.7. Eeltoodust tulenevalt on võimalik asuda seisukohale, et meretuulepargi rajamisest ja käitamisest tulenev kohalik ning üleriigiline kasu on märkimisväärne ja olulisi püsivaid häiringuid ei ole tuvastatud, mistõttu on hoonestusloa andmine põhjendatud.

17. KMH raames ei tuvastatud ühegi hinnatud keskkonnaaspekti suhtes olulist ebasoodsat mõju. KMH aruande tabelis 7.2.1 toodud kohustuslike leevendusmeetmete ning tabelis 7.4.1 seatud kohustuslike seiremeetmete rakendamine on kavandatava tegevuse elluviimisel asjakohane ning vajalik, mistõttu on põhjendatud ja otstarbekas nende tingimuste kehtestamine hoonestusloa tingimustena.

17.1. Leevendusmeetmed esitatakse nii meretuulepargi ehitusprojekti koostamise etapis arvestamiseks kui ka ehituse ja opereerimise etapis rakendamiseks. KMH aruandes esitatud leevendusmeetmed on esitatud seniseid uuringute tulemusi ning meretuuleparkide kohta olemasolevaid teadmisi silmas pidades. Juhul, kui järeelseire käigus lisandub uusi või täiendavaid teadmisi, et KMH aruandes toodud prognoosid on eeldatavalt kaasnevat mõju alahinnanud, tuleb seire tulemustest lähtuvalt rakendada täiendavaid võimalikke leevendusmeetmeid, mis tagaksid eeldatava negatiivse mõju vältimise või vähendamise.

17.2. KMH aruande tabel 7.2-2 loetleb lisaks soovituslikud leevendusmeetmed meretuulepargi ehitamisel ja käitamisel. Need leevendusmeetmed aitavad täiendavalt minimeerida kavandatava tuulepargi ning selle taristuga kaasnevaid keskkonnamõjusid ja -häiringuid nii tuulepargi ehituse eel, ehituse ajal kui ka tuulepargi opereerimisel.

17.2.1. KMH aruandes järeldati, et tehniliste lahenduste alternatiivide hindamise puhul saab paremusjärjestust eristada hinnatud vundamentitüüpidest ja nende rajamisega kaasnevatest mõjudest lähtuvalt. Elektritruulike püstitamisel on vaivundamendi rajamine väiksema mõjuga keskkonnale kui gravitatsioonivundamendi rajamine. Kuivõrd KMH aruandes ei tuvastatud kavandatava tegevuse puhul ühegi hinnatud keskkonnaaspekti suhtes olulist ebasoodsat mõju kummagi vundamentitüübi puhul, ei ole põhjendatud kitsendada hoonestusloaga vundamentitüübi valikut ning teadaoleva informatsiooni põhjal kohustada taotlejat rajama üksnes vaivundamente. Selleks, et leevendada gravitatsioonivundamentide rajamisega kaasnevat keskkonnamõju, on asjakohane määrata kohustuslikuks KMH aruande tabelis 7.2-2 esitatud soovituslik leevendusmeetme, mille kohaselt tuleb vundamentide paigaldamisel vabanevate setete kaadamiseks kasutada alasid, kus ei paikne kõrge väärtusega merepõhja elupaigad, ja paigutada sete aladele, kuhu ehitustehniliselt ei ole võimalik tuulikuid rajada, s.t kasutada hoonestusloa alal olevaid loode-kagusuunalisi reljeefis eristuvaid vagumusi.

17.3. Arvestades keskkonnameetmete suurt hulka ja kavandatava tegevuse keerukust on keskkonnameetmete haldamiseks asjakohane määrata hoonestusloaga kohustus koostada ehitusloa taotluse esitamise etapis meretuulepargi ehitusprojektile keskkonnakorralduskava, mis on keskne täiendav andmekogu ja kommunikatsioonivahend kavandatava tegevuse erinevate etappide keskkonnakorralduslike tegevuste ja erinevate osaliste (arendaja, ekspert, järelevalvaja, avalikkus) vahel. Keskkonnakorralduskavaga tuleb esitada kogu meretuulepargi ehitusprojekti hõlmav keskkonnategevus, mis käsitleb kõiki keskkonna- ja seiremeetmeid, mis on seatud rakendamiseks meretuulepargi ehitamisel, opereerimisel ja lammutamisel. Samuti peab keskkonnakorralduskava käsitlema keskkonnameetmete rakendamise kirjeldust ning kontrolltegevust. Keskkonnakorralduskava kohustuslikuks osaks on ka täpne järeelhindamise kava, mis on koostatud koostöös vastava valdkonna ekspertidega, rakendades konkreetsel ajal saadaolevaid parimaid tehnoloogilisi lahendusi ja järeelseire põhimõtteid. Keskkonnakorralduskava tuleb uuendada regulaarselt, lisades või täpsustades meetmeid vastavalt keskkonnainfo muutumisele või täienenud teadmistele.

18. Hoonestusloa esemeks olevatele ehitistele (100 tuulikut, 2 alajaama, ca 8,5 km pikkune osa ühenduskaablist ning tuulepargi sisene kaablivõrk) tuleb hoonestusloaga seada tingimused ning piirväärtused KMH raames hinnatud suurima võimaliku mõjuga stsenaariumi põhialternatiiv 2 alusel. Mõju hindamise eesmärk oli selgitada põhialternatiivi 2 sobivus maksimaalses kavandatavas mahus, hinnates kavandatava hoonestusloa ala keskkonnataluvust, millest lähtuvalt määrata tuulike ning teiste ehitiste võimalikud parameetrid ja arv.

18.1. Meretuulepark on keerukas tehnoloogiline kompleks, mis liitub keeruka ja mitmetahulise elektrisüsteemiga ning kavandataval arendusel on mitmeid tehnilisi ja ruumilisi alternatiive hoonestusloa ala sees. KMH raames töötati välja üldised tehnilised realistlikud lahenduskontseptsioonid ja hinnati nende suurimat keskkonnamõju. Meretuulepargi täpne lahendus, sh lõplik tuulike ja kaabelliinide arv, nende asukohad, tuulike vundamentide paigalduslahendused ning sellest tulenevalt ka ehitistealune pindala selguvad

pärast hoonestusloa andmist meretuulepargi ehitusprojekti koostamise käigus. Arvestades meretuulepargi kavandamise keerukust ja elementide kogumi suurust, on asjakohane jätta suurim lubatud ehitistealune pindala ning maksimaalne lubatud ehitiste sügavus mere põhjas hoonestusloaga määramata.

19. Hoonestusloa menetluse käigus ei ole tuvastatud hoonestusloa andmisest keeldumise aluseid. SWE on täitnud hoonestusloa menetluse ja KMH algatamisel seatud tingimused ning kavandatud tegevus ei ole vastuolus ühegi teise kehtiva hoonestusloaga ega Eesti mereala planeeringuga, riigi julgeolekuhuvidena ega keskkonnakaitse nõuetega. Hoonestusloa oluliseks osaks olevad ehitised ei häiri leevendusmeetmete rakendamisel lennuliiklust, laevaliiklust laevateel, sadama akvatooriumis ega veesõidukite ohutut sildumist. SWE tuleb lugeda hoonestusloa omajale kehtestatud nõuetele vastavaks, kuna ükski kehtiv seadus hoonestusloa omajale nõudeid ei kehtesta. KMH ja uuringute käigus ei tuvastatud vastuolu keskkonnakaitse nõuetega.

20. Kõigest eeltoodust tulenevalt ja KMH tulemustele tuginedes on põhjendatud Saare Wind Energy OÜ-le hoonestusloa andmine ja resolutsiivosas esitatud tingimuste määramine.

21. Korralduse on ette valmistanud Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, kes on teinud ka Vabariigi Valitsusele ettepaneku anda Saare Wind Energy OÜ-le hoonestusloa korralduse resolutsiivosas esitatud tingimustel.

Ärakuulamine

22. TTJA saatis 24. septembril 2024. a kirjaga nr 16-7/20-06558-244 hoonestusloa andmise korralduse eelnõu tutvumiseks ning arvamuse ja seisukoha andmiseks asjaomastele asutustele ning Saare Wind Energy OÜ-le, Sunly Wind OÜ-le, Eolus Offshore Estonia OÜ-le, CINMF Estonia Sea I OÜ-le, Eesti Keskkonnanäidenduste Kojale, MTÜ-le Eesti Kalurite Liit, MTÜ-le Saarte Kalandus, MTÜ-le Elurikkuse Kaitse, MTÜ-le Koovi Külaselts, MTÜ-le Karala-Pilguse Hoiuala Selts ja MTÜ-le Saare Rannarahva Selts.

22.1. Terviseametil (30. septembri 2024. a kiri nr 9.3-4/24/5582-6) ja KliM-il (15. oktoobri 2024. a kiri nr 16-3/24/4558-2) puudusid vastuväited hoonestusloa andmisele.

22.2. Päästeamet teatas 30. septembril 2024. a kirjas nr 7.2-3.4/1389-3, et edasisel projekteerimisel tuleb lähtuda Eesti mereala planeeringu peatükis 5. sätestatust. Analüüsida tuleb reostuse tekke võimaluste riske, välja töötada riskianalüüs ning selle alusel tagada merereostuse tagajärgede leevendamise meetmed ja tingimused.

22.3. SWE esitas 8. oktoobril 2024. a ettepaneku korralduse eelnõu sõnastust täpsustada. SWE on seisukohal, et maksimaalse rootori diameetri ja tipukõrguse fikseerimine hoonestusloaga on asjakohane, kuid tuuliku nimivõimsuse määramine ei ole vajalik, sest nominaalvõimsus iseenesest ei tekita keskkonnamõju, tuulikute tehnoloogia on kiirelt arenemas ning praegu veel mittetoodetava 280 m rootori diameetriga tuuliku nimivõimsus ei ole veel täpselt teada. Lisaks palus SWE hoonestusloaga mitte fikseerida vundamendi merepõhja seteteses süvistamise sügavust ja vundamendi põhjapindala suurust ning tegi ettepaneku täiendada korralduse eelnõu alajaamade ning kaablite pingestamise osas. SWE selgitas, et täpsed tehnilised parameetrid selguvad hoonestusloa väljastamise järel ehitusprojekti koostamisel, võttes arvesse konkreetsetes tuuliku asukohtades meres toimuvaid ehitusgeoloogiat täpsustavaid puurimisi.

22.4. MTÜ Saare Rannarahva Selts teatas 12. oktoobril 2024. a kirjas nr 21/SWE2, et praeguses seisus SWE-le hoonestusloa väljastamine tähendaks, et olulisel osal muudetud hoonestusloaga hõlmatud merealast jääks nõuetekohane KMH tegemata. Lisaks on MTÜ Saare Rannarahva Selts seisukohal, et seni tehtud KMH-s on väga olulisi puudusi ja SWE-le hoonestusloa väljastamine oleks ebaseaduslik.

22.5. Transpordiamet märkis 15. oktoobril 2024. a kirjas nr 7.2-4/24/16525-2, et tuulikute täpsete asukohtade selgumisel tuleb teha lennundusseaduse § 35 lõike 4 kohane aeronavigatsiooniline ekspertiis ning kuivõrd hoonestusloa ala asub osaliselt Kuressaare lennuvälja instrumentaalprotseduuride alal, tuleb tuulikute püstitamisel protseduuride kõrgusi muuta.

22.6. KeA esitas 15. oktoobril 2024. a kirjas nr 6-3/24/4762-3 ettepanekud ning märkused, millega palus arvestada. KeA palus tuua üheselt välja, millised meetmed peab SWE ellu viima, ning põhjendada, milliseid KMH aruandes toodud meetmeid tuleb kavandatava tegevuse elluviimisel rakendada ja milliseid mitte.

22.6.1. KeA hinnangul peab täpsustama korralduse resolutsiivosa punktides 7 ja 8 nimetatud meetmeid, et need ei jääks ebamääraseks. KeA-ga tuleb teha koostööd nii merekeskkonna, linnustiku kui ka nahkhiirte seireprogrammide koostamisel ja andmete ülevaatamisel (sh seirest tulenevate töörežiimide kohandamises, nt tuulikute aeglustamise nõudmine). Järeelhindamise kava peaks olema osa keskkonnakorralduskavast, mille peaks kooskõlastama nii loa andja kui ka KeA-ga. See võimaldab veenduda, et seirekava on piisav ja hõlmab kõiki detaile. KMH aruandes toodud suunised ei ole selles osas piisavalt detailsed ja loa andmisel tuleb neid täpsustada.

22.6.2. KeA tegi ettepaneku täpsustada, kas paigalduslahenduse all on mõeldud ka vundamendi valikut, ning tuua välja kaalutlus, miks peetakse sobivaks ka suurema keskkonnamõjuga vundamente. Lisaks on vajalik tuua vastav soovituslik leevendusmeetme välja ka resolutsiivosas või põhjendada sellega mittearvestamist.

22.7. MTÜ Koovi Külaselts ning MTÜ Elurikkuse Kaitse on oma 15. oktoobri 2024. a kirjades ühtsel seisukohal, et kavandatud kujul ja senist hoonestusloa menetlust arvestades ei ole võimalik õiguspäraselt

hoonestusloa väljastada, ning paluvad jätta taotluse esitatud kujul rahuldamata. Nimetatud MTÜ-de hinnangul on KMH viidud läbi oluliste puudustega: avalikustamisele pandud KMH aruanne ja heakskiidetud KMH aruanne on oma sisult ka täiesti erinevad, täielikult on jäetud hindamata inimestele ja elusloodusele madalsagedusliku müra tõttu tekkivad mõjud, analüüsimate on jäetud kavandatava tegevuse tulemusena tekkivate setete mõju ning bisfenooli ja mikroplasti reostusega seotud küsimused. Samuti leiavad nimetatud MTÜ-d, et VV korraldus nr 50 on õigusvastane ning olukorras, kus alles koostatakse KliM-i tellimisel tuuleparkide mõju võrdlevat analüüsi ja juhendit mõjuhindajatele, jääb arusaamatuks, kuidas saab SWE hoonestusloa taotlust rahuldada ja väljastada hoonestusloa, kui menetluse raames koostatud KMH ei ole saanud lähtuda koostatavast keskkonnamõju hindajate juhendmaterjalist.

22.8. MTÜ Karala-Pilguse Hoiuala Selts esitas 15. oktoobril 2024. a korralduse eelnõule vastuväited, mille kohaselt ei saa taastuvenergeetika arendamine toimuda Eesti looduskeskonna, elukeskkonna ega maksumaksjate ülekoormamise arvelt. MTÜ Karala-Pilguse Hoiuala Selts on seisukohal, et SWE taotluse eelistamine riiklike projektide ees on põhjendamatu, KMH on olnud puudulik, tuulepargi mõju keskkonnale on hävitav ning saadav tulu ei kaalu üles kahjusid. Samuti, et gravitatsioonivundament ega vaivundament ei sobi Saaremaa rannikuvettesse ning hoonestusloa eelnõu lähtub valest eeldusest, mille kohaselt ei ole ette näha, et kavandatav meretuulepark mõjutaks negatiivselt eluhoonetega hoonestatud kinnistute väärtust piirkonnas.

22.9. Kaitseministeerium teatas 17. oktoobril 2024. a kirjas nr 12-1/24/375-2, et käivitas uuringu, milles hinnatakse Saaremaast läänes asuva tuuleenergeetika ala mõju mereseiresüsteemile ning vajaduse korral pakutakse välja meetmed meretuuleparkide negatiivsete mõjude leevendamiseks. Kaitseministeeriumil ei ole vastuväiteid hoonestusloa andmisele, kuid ta märkis, et SWE peab olema valmis nimetatud uuringu käigus tuvastatud negatiivseid mõjusid leevendada, mistõttu tegi ettepaneku lisada hoonestusloale tingimus, et SWE peab mereseire, mereside ja operatiivside valdkonnas tegema koostööd asjaomaste asutustega.

22.9.1. Kaitseministeerium andis 9. aprillil 2025. a e-kirjaga täiendavalt teada, et eespool mainitud uuring on valminud ja selles leiti, et Saaremaast läänes asuv tuuleenergeetika ala mõjutab oluliselt mereseiret ning negatiivsete mõjude vähendamiseks tuleb rakendada leevendusmeetmeid. Sellest tulenevalt peab hoonestusloa taotleja arvestama meretuulepargi arendamisel täiendavate kohustustega, s.o täiendavate investeeringute ja püsikuludega. Kuivõrd meretuulepargi rajamisel ei tohi püstitatavad tuulikud põhjustada riigikaitsele mereseiresüsteemi töövõime vähenemist, peab välja töötama ja rakendama leevendusmeetmed, mille finantseerimine või osaline finantseerimine jääb arendaja kohustuseks. Arendaja peab arvestama ka ruumivajadusega Kaitseväe seadmete paigaldamiseks meretuulepargi arendusalal ja vajaduse korral ka rajatavate konstruktsioonide pinnal.

22.10. Keskkonnaagentuur juhtis 21. oktoobril 2024. a kirjas nr 6-6/24/485-3 tähelepanu, et seiretegevustega kaasnevate andmete kogumise, säilitamise, avalikustamise ja/või kättesaadavuse tingimused ei ole sõnaselgelt kindlaks määratud.

22.11. Lisaks esitasid korralduse eelnõule oma arvamuse seitse eraisikut ja kolm äriühingut (OÜ Laesson ja Partnerid, OÜ Wellhold ja OÜ Jänese Aiad), kes leidsid, et hoonestusloa väljastamine SWE-le tähendab seda, et suurel osal hoonestusloaga hõlmatud merealast jääks nõuetekohane ning seadusele vastav KMH tegemata. Esialgse hoonestusloa taotlusega hõlmatud mereala kohta tehtud KMH on puudulik, eriti müra leviku, visuaalreostuse, sotsiaal-majandusliku mõju, naabruses asuvate kaitsealade mõjutamise, meresetete ja linnustiku mõjutamise osas. Täiesti käsitlemata on kohaliku mikrokliima mõjutamise küsimused ning mikroplastide reostus. Uue asjakohase KMH koostamine ja hindamine on nende hinnangul hoonestusloa otsustamiseks hädavajalik. Nimetatud isikud on seisukohal, et VV korraldus nr 50, millega suurendati hoonestusloa taotlusega hõlmatud ala, on õigusvastane, hoonestusloa väljastamine ebaseaduslik ning avalikustamisele pandud KMH aruanne erineb oma sisult heakskiidetud KMH aruandest.

22.12. Siseministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Muinsuskaitseamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Saaremaa Vallavalitsus, Sunly Wind OÜ, Eolus Offshore Estonia OÜ, CI NMF Estonia Sea I OÜ, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, MTÜ Eesti Kalurite Liit ja MTÜ Saarte Kalandus määratud tähtsaks oma seisukohta ei esitanud.

23. Ärakuulamisel esitatud asjakohastest arvamustest ja vastuväidetest tulenevalt on korralduse teksti muudetud ja täiendatud. SWE esitatud ettepanekutega on arvestatud ja korraldust vastavalt muudetud. Samuti täiendati hoonestusloa tingimuste sõnastust Päästeameti, Transpordiameti ja Kaitseministeeriumi ettepanekute kohaselt.

23.1. KeA ja Keskkonnaagentuuri seisukohtadest tulenevalt korrigeeriti kaalutlusi ja hoonestusloaga seatavate tingimuste sõnastust. Seiretegevustega kaasnevate andmete kogumise, säilitamise, avalikustamise ja/või kättesaadavuse tingimusi ei saa siiski hoonestusloas täpsemalt määrata, kuivõrd praegu puudub riiklikul tasandil ühtne arusaam, kuidas võiks tervikmahus see tegevus olla reguleeritud ning korraldatud.

23.2. Nõustuda ei saa MTÜ Saare Rannarahva Selts, MTÜ Karala-Pilguse Hoiuala Selts, MTÜ Koovi Külaselts, MTÜ Elurikkuse Kaitse, OÜ Laesson ja Partnerid, OÜ Wellhold, OÜ Jänese Aiad ning seitsme eraisiku seisukohtadega.

23.2.1. KMH aruande heakskiidetud versioon ei erine avalikustamisele esitatud versioonist oma sisult, vaid seda on täiendatud avalikustamisel saadud asjakohase tagasiside ning KliM-i ja KeA täiendavate ettepanekute põhjal. KMH aruande heakskiitmise menetluses kontrollis KliM SWE meretuulepargi KMH aruande ja KMH menetluse vastavust kehtestatud nõuetele ning leidis, et puuduvad KeHJS²⁰¹⁵ § 22 lõikes 3 nimetatud aruande heakskiitmist takistavad asjaolud. Sellest tulenevalt kiitis KliM KMH aruande heaks. KMH aruandes on selgelt öeldud, et hinnatavaks ruumiliseks alternatiiviks on maksimaalne võimalik meretuulepargi ulatus, põhialternatiiv 2, millega kavandatakse kuni 100 tuulikut, ehk hinnatakse suurima võimaliku mõjuga stsenaariumi. Lisaks on meretuulepargi arendaja ülesanne ja vastutus tagada ehitustegevuse aegne ja järgne kontroll, et tööd oleks tehtud lubatud normide ja kehtivate nõuete kohaselt.

23.2.2. Mikroplasti ja bisfenool A kohta selgitasid eksperdid KMH menetluse raames, et üldprintsipiina on meretuuleparki paigaldatavad elektrituulikud nüüdisaegsed kõrgtehnoloogilised seadmed, mis vastavad konkreetset ajal kehtivatele nõuetele, ning nende kasutamine on lubatud Euroopa Liidus, sh Eestis. Elektrituuliku labad sisaldavad ainult mikroskoopilisi jälgi bisfenool A-st ja seega ei põhjusta nende kasutamine suuri bisfenool A või mikroplastide heitkoguseid keskkonda või ei põhjusta neid üldse. Elektrituulikute labade äärmiselt väike potentsiaalne bisfenool A heitkogus ei kujuta endast ohtu keskkonnale ega inimestele.

23.2.3. Seoses arenduse võimaliku mõjuga mikrokliimale on SWE selgitanud, et lokaalsed muutused on tuntavad vaid kuni mõnesaja meetri kaugusel tuulepargist, mitte laiemal alal. Senised uuringud on näidanud, et kavandatav meretuulepark ei too kaasa temperatuuri tõusu, mis võiks põhjustada õhumasside lokaalset ümberjaotust ja sellega kaasnevaid mikroklimaatilisi muutusi.

23.2.4. Sotsiaalministri 4. märtsi 2002. a määrusega nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ on kehtestatud müra normtasemed (sh madalsagedusliku müra normtasemed, mis erinevad tavapärastest A-korrigeeritud normtasemetest). Ohtu inimese tervisele hinnatakse üldjuhul võrdluses normtasemetega (normtasemed on välja töötatud arvestades nii inimese tervise kaitset kui ka häiringute minimeerimist). Rangeim tööstusmürale kehtestatud normtase on 35 dB. KMH aruandes esitatud müra leviku mudelist nähtub, et 35 dB-d ületav müra maismaale ei ulatu.

23.2.5. SWE-le hoonestusloa andmisel ei eelista riik arendajat teistele riiklikele projektidele. Hoonestusloa taotlus SWE meretuulepargi rajamiseks esitati juba 2015. aastal, mil ühtegi riikliku seotusega meretuulepargi arendust veel töös ei olnud. SWE on praeguseks kõigist meretuulepargi arendajatest esimene, kes on jõudnud teha nõuetekohased uuringud ja mõjuhinnangud ning läbinud kõik hoonestusloa andmiseks vajalikud menetlused. Arvestades, et olemasolevast energiakriisist väljumine vajab riigi poolt otsustavaid samme, on taastuvelektri tootmise mahu kiire suurendamine ning taastuenergia ja sellega seotud taristusse investeerimise soodustamine riigile ning ühiskonnale tervikuna oluline eesmärk.

23.2.6. Korralduse kaalutlused ja järeldused, mis puudutavad meretuulepargi mõju ümbritsevale keskkonnale, põhinevad peamiselt KMH aruandes esitatud faktidel ning uuringute ja analüüside tulemusel välja selgitatud andmetel. Muu hulgas järeldati KMH aruandes, et arvestades teaduskirjanduses väljatoodut, piirkonna kinnisvaraturu olemust, elamutes avanevate merevaadete piiratust ning juba olemasolevaid looduskaitsepiiranguid, ei saa eeldada, et kavandatav meretuulepark mõjutaks negatiivselt eluhoonetega hoonestatud kinnistute väärtust piirkonnas.

OTSUS

1. Anda hoonestusloa avaliku veekogu põhja koormamiseks meretuulepargiga Saaremaa läänerrannikul.

2. Määrata hoonestusloa omajaks Saare Wind Energy OÜ (registrikood 12747106).

3. Määrata hoonestusloa kehtivusajaks 50 aastat.

4. Määrata avaliku veekogu koormatava ala koordinaatideks:

- 1) X1: 6456675 Y1: 349600
- 2) X2: 6456650 Y2: 353000
- 3) X3: 6453650 Y3: 358325
- 4) X4: 6450650 Y4: 362100
- 5) X5: 6450650 Y5: 368225
- 6) X6: 6449000 Y6: 370125
- 7) X7: 6445975 Y7: 372425
- 8) X8: 6442800 Y8: 373125
- 9) X9: 6442825 Y9: 353025

Koormatava ala pindala on kokku 197 470 478 m².

5. Määrata ehitiste kasutamise otstarveteks: 23023 – Tuuleelektrijaama rajatis; 22144 – Veekaabelliin; 22245 – Side õhu- või kaabelliin; 22145 – 110 kV ja kõrgema pingega trafoalajaam; 22149 – Muu elektrienergia ülekandeliiniga seotud rajatis.

6. Määrata ehitistele järgmised tingimused:

- 1) suurim lubatud tuulikute arv: 100;
- 2) suurim lubatud alajaamade arv: 2;
- 3) suurim lubatud meretuulepargi võimsus: 1400 MW;

- 4) suurim lubatud kõrgus merepinnast: 310 m;
- 5) suurim lubatud rootori diameeter: 280 m;
- 6) väikseim lubatud tuulikutevaheline kaugus: 4 rootori diameetrit (minimaalselt 800 m);
- 7) suurim lubatud ehitisealune pindala ning suurim lubatud ehitiste sügavus merepõhjas: selgub meretuulepargi ehitusprojekti koostamise käigus.

7. Kavandatava tegevuse elluviimisel peab arvestama järgmiste kohustuslike leevendusmeetmetega:

1) välistada meretuulepargi ehitusprojekti koostamisel tuulikute asukohtadena alad, kus lubjakivil lasuvate merepõhja setete paksus on üle 4 meetri;

2) välistada meretuulepargi alal ehitus ja kaadamine suure ökoloogilise ja looduskaitse väärtusega aladele ehk loodusdirektiivi elupaigatüübi karide levikualal madalamal kui 20 m. Erandina on tuulepargi sisekaabeldust lubatud kavandada ja rajada kuni 20 m sügavusel paiknevatele karidele juhul, kui alternatiivne lahendus oleks merepõhjale kokkuvõttes veel koormavam (nt tekitab ülemääraselt setteid ja heljumit). Kõik erandjuhtumid kooskõlastada mereelustiku ekspertidega. Hoonestusala piires madalamal kui 20 m paiknevatest karidest on lubatud kadu kaabelduse näol kuni 5% nimetatud karide pindalast kogu hoonestusala;

3) vundamentide paigaldamisel vabanevate setete kaadamiseks (eelkõige gravitatsioonivundamentide kasutamisel, aga ka muude tööde puhul) kasutada alasid, kus kaadamine ei too kaasa märkimisväärset keskkonnamõju (ehk tegemist ei ole suure väärtusega merepõhja elupaigaga) ja kuhu ehitustehniliselt ei ole võimalik tuulikuid paigutada (hoonestusloa alal olevad loode-kagusuunalises reljeefis eristuvad vagumused sügavusega üle 22 m);

4) meretuulepargi sisese kaablitrassi rajamisel karide elupaigatüübile paigutada selle süvistatud osale ja/või maetud kaabli kaetavale alale looduslikult sarnaste omadustega materjal (paekivi);

5) juhul kui järeelhindamise, sh linnustiku seire tulemused näitavad olulisi negatiivseid mõjusid linnustikule, rakendada kokkupuutetõrget vähendavaid leevendavaid meetmeid (tuulikute märgatavaks muutmine, tuulikute valgustuse vältimine, rootorite pöörlemissageduse vähendamine või peatamine kõige intensiivsema rände ajal). Täpsuse ja efektiivsuse huvides kasutada meetme rakendamist vajavate aegade tuvastamiseks kõrgtehnoloogilisi vahendeid;

6) kui järeelhindamine leiab, et mõju nahkhiirtele on tuulepargi opereerimise käigus suur, rakendada asjakohaseid leevendusmeetmeid. Praeguse seisuga saab meretuuleparkide puhul pidada ainsaks asjakohaseks ning tõhusaks leevendusmeetmeks tuulikute seiskamist nahkhiirte rändeperioodil tuulekiirusel alla 5 m/s;

7) pärast hoonestusloa väljastamist, kui on selgunud tuulepargi ehitiste täpsed asukohad, kontrollida sukeldujate või allveeroboti abil arheoloogiaväärtusega objekte, mida tuulepargi ehitustööd otseselt võivad mõjutada. Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata objektidele Saa_0027, Saa_0028, Saa_0029, Saa_0067 ja Saa_0071. Objektide kontrollimine on vajalik, kui need jäävad kavandatavatele ehitistele lähemale kui 500 m. Uuringute kavandamisel teha koostööd Muinsuskaitseametiga;

8) meresõiduohutuse tagamiseks ja riskide maandamiseks tagada nii tuulepargi ehituse kui ka opereerimise ajal avamere rajatiste märgistamine nõuetele vastavate ja Transpordiametiga kooskõlastatud meremärgistustega. Kasutada selget tuulikute märgistussüsteemi, mis on nähtav vee- ja õhusõidukitele;

9) kui tuulikud ei ole paigaldatud ruudustikku, tagada lennuliikluse jaoks minimaalne otsingu ja päästetööde ligipääsurada (*SAR access lane*) laiusel 1 km ning see eraldi markeerida. Ligipääsurade ja turvalade tagamiseks teha koostööd Siseministeeriumi ning Politsei- ja Piirivalveameti lennueskadrilliga;

10) ehitusfaasis kehtestada ehitusalale lendamiseks piiratud ala. Piiratud ala teave võimaldab õhuruumi kasutajatel ala vältida, mis suurendab lennuohutust. Piirangu osas teha koostööd Siseministeeriumi, Transpordiameti ning Politsei- ja Piirivalveametiga;

11) kuna hoonestusloaga koormatav ala asub osaliselt Kuressaare lennuvälja instrumentaalprotseduuride alal, muuta tuulikute püstitamisel lennuvälja lähenemisprotseduure ning instrumentaalprotseduuride kõrgusi. Teha tuulikute täpsete asukohtade selgumisel koostööd Transpordiametiga, et teha meretuulepargi ehitusprojektile lennundusseaduse § 35 lõikes 4 nimetatud aeronavigatsiooniline ekspertiis;

12) teha mereseire, mereside ja operatiivside valdkonnas koostööd asjaomaste asutustega;

13) võimaliku õlilekke kiireks likvideerimiseks koostada reostustõrje plaan, analüüsida reostuse tekke võimaluste riske, välja töötada riskianalüüs ning selle alusel tagada merereostuse tagajärgede leevendamise meetmed ja tingimused;

14) enne ehitusloa taotluse esitamist teha iga konkreetse tuuliku asukohas ehitusgeoloogiline uuring, mis on vajalik detailse meretuulepargi ehitusprojekti koostamiseks;

15) meretuulepargi ehitusprojekti koostamise käigus täpsustada erosioonikaitse rajamise vajadust.

8. Kavandatava tegevuse elluviimisel tuleb arvestada järgmiste kohustuslike seiremeetmetega:

1) koostada meretuulepargi ehitusprojektile keskkonnanõuanduskava ning esitada see koos ehitusloa taotlusega. Keskkonnanõuanduskavasse kanda nii hoonestusloa väljastamisel kohustuslikuks tehtud keskkonnametmed kui ka arendaja poolt vabatahtlikult seatud keskkonnametmed. Keskkonnanõuanduskava kohustuslikuks osaks on muu hulgas täpne järelehindamise kava, mis on koostatud koostöös vastava valdkonna ekspertidega, rakendades konkreetset ajal saadaolevaid parimaid tehnoloogilisi lahendusi ja järeelseire põhimõtteid;

2) meretuulepargi opereerimise ajal seirata regulaarselt tuulikute vundamentide ja merekaablite tehnilist seisukorda;

3) uue substraadi tekkimisest veesambasse kaasneva võimaliku mõju ulatuse selgitamiseks ja leevendusmeetmete rakendamiseks on vaja seireprogrammi. Selleks jälgida tuulepargi erinevates osades tuulikuvundamentide koloniseerimist kogu sügavusvahemiku ulatuses. Kuna uue substraadi koloniseerimine on pikaajaline protsess, mis sisaldab eri etappe ja koosluse tüüpe, teha seiret vähemalt 10 aasta jooksul: esimesel kolmel aastal kuni neli korda aastas ja hiljem sagedusega üks kord aastas. Jälgitavateks parameetriteks on kinnitunud elustiku liigiline koosseis, katvus (taimestik ja loomastik) ja arvukus (loomastik);

4) tuulepargi arendamisel ja edasisel opereerimisel teha lisaks muu ehitusaegne, ehitusjärgne ja opereerimise aegne seire, mis peab sisaldama merepõhja kooslusi, -elustikku (sh loodusdirektiivi elupaigatüübid, Läänemere merekeskkonna kaitse komisjoni punase nimekirja biotoobid ning tasemete 5 ja 6 veealused biotoobid) ja veesamba/veekvaliteedi osa. See peab koosnema nii regulaarsetest vaatlustest ehituse vahetute mõjude dokumenteerimiseks kui ka edasise ekspluateerimise puhul häiritud koosluste taastumise jälgimiseks;

5) juhul, kui ühenduskaableid paigaldatakse produktiivseimal vegetatsiooniperioodil, jälgida paigaldamisel tekkiva heljumi levikut reaalajas 15. aprillist kuni 31. augustini. Heljumipilve, milles heljumi kontsentratsioon ületab looduslikku fooni vähemalt 50%, levikul väljapoole kaablikoridori puhvertsooni (50 m äärmistest kaablitest) sügavusvööndisse madalamale kui 6 m tööd ajutiselt peatada. Heljumi kontsentratsiooni looduslik foon määrata ja fikseerida ehitustegevuse eel;

6) koguda andmeid ülelendavate lindude käitumise kohta suurtest tuulikutest koosneva tuulepargiga kohtumisel. Väärtuslikku informatsiooni järelehindamiseks annavad ka andmed tegelike kokkupõrgete arvu kohta. Pärast tuulepargi valmimist teha vähemalt ekspluatatsiooniaegne ülelendavate lindude seire. Seire meetodika puhul on soovitatav võtta aluseks *Standard Investigation of the impacts of offshore wind turbines on the marine environment* (STUK4) meetodika, mida on kohandatult kasutatud juba ehituseelse seire ajal. Ülelendavate lindude seire peab hõlmama nii radar- kui ka visuaalvaatlusi ankrus seisvalt laevalt, täiendavalt on soovitatav kasutada kaameraid kokkupõrgete automaatseks fikseerimiseks. Seire mahuks on Saksa standardis soovitatud vaatlused vähemalt kolme aasta jooksul, seitse ööpäeva kuus peamistel rändeperioodidel (1. märts – 31. mai ja 15. juuli – 30. november). Seire kavandamisel peab arvestama, et tuulepargi valmimine võtab veel aastaid, mistõttu ei alga järeelseire periood ilmselt enne aastat 2030. Seetõttu lähtuda sel ajal kasutatavast tehnoloogiast ja vajaduse korral ajakohastada seiremeetodikat;

7) ehitusetapi aegseks kalastiku operatiivseireks töötada välja detailne seireprogramm, mis on vajalik kalastiku liigilise koosseisu ja arvukuse muutuste jooksuks seiramiseks ehitustööde ajal. Seire peab hõlmama nii arendusalasid kui ka kaablikoridoride ala. Kalade seire teha esimeste tuulikute paigaldamisel ja kaablitöödel;

8) kasutusetapi aegseks kalastiku seireks töötada välja seireprogramm, mis on vajalik kalastiku liigilise koosseisu ja arvukuse muutuste seiramiseks tuulepargi tööfaasis. Seire teha igal aastal esimese viie aasta jooksul, pärast mida anda hinnang seirega jätkamise kohta. Täpne uuringute plaan formuleerida arendaja, otsustaja ja uurimisasutuse koostöös;

9) tuulepargi järeelseire käigus teha meretuulepargis kahe aasta vältel akustiline uuring, mis võimaldab võrrelda nahkhiirte lennuaktiivsust tuulikute ümber enne ja pärast tuulepargi püstitamist. Vältimaks registraatorite asukohast tulenevaid kaasmõjusid, paigaldada seadmed planeeringuala samadesse piirkondadesse. Ajutiste poide asemel on järelemonitooringuks otstarbekas paigaldada registraatorid tuulikute hooldusplatvormidele. Meretuulepargi valmimine võtab veel aastaid, mistõttu ei alga järeelseire periood ilmselt enne aastat 2030. Seetõttu on mõistlik lähtuda sel ajal kasutatavast seire tehnoloogiast ja vajaduse korral ajakohastada seiremeetodikat;

10) allveemüra uuringus seatud eelduste kontrollimiseks mõõta ehitamisel ja opereerimisel heli levikukadu. Heli allvees võib olla kas impulsiivne või pidev lairibaline ja see tuleks asetada tulevase vaia paigaldamise kohta. Heli edastamise mõõtmised teha detsidekaadide kaupa, pöörates erilist tähelepanu madalatele sagedustele 100–300 Hz, kus on märkimisväärne helikiirgus nii ehitus- kui ka kasutusetapis. Parem aeg mõõtmisteks on kevad, sest sel perioodil on heli levikadu kõige väiksem, mis annab konservatiivsema helilevi hinnangu;

11) ehitusperioodil on oluline mõõta vaiade paigaldamisel tekkivat allikataset. Mõõtmised teha vastavalt standardile ISO 18406 ja eelistatavalt samades mõõtmispunktides kui ehituseelses etapis. Tuleb jälgida, et hüdrofonide dünaamiline mõõteulatus oleks piisav, et võimaldada kõrgeima eeldatava helirõhu registreerimist ilma moonutusteta. Jälgida vähemalt nelja vaia paigaldamist kogu nende paigaldusperioodi jooksul;

12) kasutusperioodil koguda müra puhul pistelistelt andmeid tuulepargi üksikute tuulikute kohta. Helimõõtmised teha umbes 100 m kaugusel heliallikast ja tuulepargi keskpunktis. Lisaks sellele teha mõõtmised väljaspool tuuleparki 1000 m kaugusel ja lähimal looduskaitsealal, tingimusel, et see ei ole rohkem kui 5 km kaugusel meretuulepargi asukohast;

13) tuulepargi rajamise järel teha müra (sh madalsageduslik müra) seiret (müra mõõtmisi) rannikul asuvate lähimate elamupiirkondade juures. Mõõtepunktideks valida erinevaid alasid ja ka tuulikute mõnevõrra kaugemal ida suunas (Sõrve poolsaarel) asuvaid külasid;

14) hinnata tuulepargi rajamise järel kavandatava seire raames (samuti juhul, kui peaksid ilmema häiringud) võimalikku tonaalse heli (müra) teket;

15) pärast tuulepargi töö käivitamist teha raadiosidesüsteemide ja AIS süsteemi mõõdistused, et kontrollida nõutud levi tagatust, ja määrata kindlaks täiendavate rannikuraadiojaamade või AIS-baasjaamade rajamise vajadus;

16) juhul, kui järelseire käigus lisandub uusi või täiendavaid teadmisi, et keskkonnamõju hindamise aruandes toodud prognoosid on eeldatavalt kaasnevat mõju alahinnanud, rakendada seire tulemustest lähtuvalt täiendavaid leevendusmeetmeid, mis tagaksid eeldatava negatiivse mõju vältimise või vähendamise.

9. Hoonestusloa omajal tuleb alates hoonestusloa alusel ehitusloa väljaandmise päevale järgnevast päevast maksta iga-aastast hoonestustasu vastavalt ehitusseadustiku § 113²¹ lõigetes 1 ja 3¹ ning § 113²² lõigetes 1, 2¹, 3¹ ja 4 sätetatele. Hoonestustasu maksmiseks esitab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet hoonestusloa omajale vastava makseteatis.

10. Hoonestusloa omajal tuleb hoonestusloa kehtivuse lõppemisel hoonestusloa oluliseks osaks olev ehitise avalikust veekogust eemaldada.

11. Käesolev hoonestusluba ei asenda teisi seaduses ettenähtud lube, mis on vajalikud hoonestusloa oluliseks osaks oleva ehitise ehitamiseks ja kasutamiseks.

Korralduse vaidlustamine

Korraldust on võimalik vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul korralduse Riigi Teatajas avaldamise päevast arvates.

Korralduse teatavaks tegemine

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil teha korraldus teatavaks Saare Wind Energy OÜ-le, asjaomastele asutustele ning Eolus Offshore Estonia OÜ-le, CI NMF Estonia Sea I OÜ-le, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, MTÜ-le Eesti Kalurite Liit, MTÜ-le Saarte Kalandus, MTÜ-le Elurikkuse Kaitse, MTÜ-le Koovi Külaselts, MTÜ-le Karala-Pilguse Hoiuala Selts ja MTÜ-le Saare Rannarahva Selts.

Kristen Michal
Peaminister

Keit Kasemets
Riigisekretär